

การใช้หลักสูตรในระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษา
โรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์

นางสาวทิพย์วัลย์ ภาคสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-523-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE IMPLEMENTATION OF ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM :
A CASE STUDY OF SCHOOLS IN THE INSTITUTE OF
"DAUGHTERS OF MARY HELP OF CHRISTIANS"

Miss Thiphayawan Pharksuwan

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration

Graduate School
Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-631-523-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การใช้หลักสูตรในระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษา

โรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์

โดย

นางสาวทิพย์วัลย์ ภาคสุวรรณ

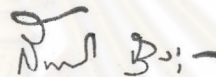
ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์

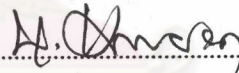
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

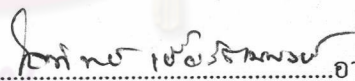
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ ดุจสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

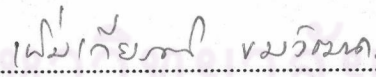

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เนตรยอด)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ทิพย์วัลย์ ภาคสุวรรณ : การใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนในเครือภคินีคณะ
ธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ (THE IMPLEMENTATION OF ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM : A
CASE STUDY OF SCHOOL IN THE INSTITUTE OF "DAUGHTERS OF MARY HELP OF
CHRISTIANS") อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 263 หน้า. ISBN 974-631-523-4

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ กลุ่มประชากรคือผู้บริหารโรงเรียน
หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์
แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียนและแบบศึกษาเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร โรงเรียนทั้งหมดมีการเตรียมบุคลากรทุกคน
ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรฉบับปรับปรุง ด้วยการให้เอกสารไว้ศึกษา และส่งเข้ารับการฝึกอบรม มีการ
เตรียมเอกสารหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร และสื่อการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ มีการจัดเตรียมอาคารสถานที่
ที่เพื่อการใช้หลักสูตร และมีการเตรียมการวัดผลและประเมินผลไว้ล่วงหน้า ปัญหาที่พบ คือ บุคลากรส่วนใหญ่ไม่
สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

การบริหารหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีการวางแผนงานด้านวิชาการโดยหัวหน้าหมวดวิชาและ
หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ จัดครูเข้าสอนได้ตรงตามความถนัด จัดตารางสอนโดยเปิดโอกาสให้ครูแลกเปลี่ยนคาบได้
ตามความเหมาะสม จัดนิเทศภายในด้วยการประชุมอบรมและประชุมทางวิชาการ มีการจัดการนิเทศการสอนใน
ชั้นเรียน และมีการส่งเสริมขวัญและกำลังใจอย่างสม่ำเสมอ ปัญหาที่พบคือ ในการจัดแผนงานด้านวิชาการ โรงเรียน
ส่วนใหญ่มีระบบการวางตัวบุคลากรไม่ชัดเจน การนิเทศและติดตามผลไม่มีประสิทธิภาพ เพราะขาดการยอมรับระหว่าง
ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ผู้รับการนิเทศไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่จัดให้มีการทำกำหนดการสอน แผนการสอน
และติดตามให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่บันทึกไว้ในแผนการสอน โดยให้ทั้งครูและนักเรียนเป็น
ศูนย์กลาง มีการจัดสอนซ่อมเสริมเมื่อนักเรียนไม่ผ่านการตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีการจัดการวัดผลและ
ประเมินผลที่เป็นระบบ ปัญหาที่พบคือ ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้
ทักษะกระบวนการต่าง ๆ และมีนักเรียนในห้องเป็นจำนวนมาก ยกแก่การจัดการกิจกรรมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิติ ทิพย์วัลย์ ภาคสุวรรณ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C542158 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT
KEY WORD: CURRICULUM IMPLEMENTATION / ELEMENTARY SCHOOL / CASE STUDY
THIPHAYAWAN PHARKSUWAN : THE IMPLEMENTATION OF ELEMENTARY SCHOOL CURRICULUM : A CASE STUDY OF SCHOOLS IN THE INSTITUTE OF "DAUGHTERS OF MARY HELP OF CHRISTIANS". THESIS ADVISOR : ASST. PROF. JAITIP CHUARATANAPHONG, Ph.D. 263 pp. ISBN 974-631-523-4

The purposes of this research were to study the state and problems concerning the implementation of Elementary School Curriculum B.E.2521 (Revised Edition B.E.2533) of schools in the Institute of "Daughters of Mary Help of Christians". The target populations of the study were school administrators, teacher heads of each subject area, and grade 1-3 teachers. The research instruments used for data collection were interview forms, observation forms and document analysis form. Data were analyzed by using content analysis. Research finding were as follows :

In the preparation stage, all schools prepared every teacher to understand the revised curriculum by providing them documents to study and sending them for additional training. The school also prepared curriculum documents, supplementary documents, teaching materials of every subject area, buildings for curriculum implementation, and the method of measurement and evaluation. Problem was reported that most teachers could not apply their knowledge in teaching-learning activities.

For the curriculum management, teacher heads of most schools planned the academic tasks. Teachers were assigned according to their major. The timetable arrangement was suitable for each teacher. School supervision was conducted through training, academic meeting and class observation to support and encourage the teachers. Problems were indicated that personal assigned to plan the academic tasks were not suitable; supervision and follow-up activities were not efficient because teachers did not accept what the supervisors advised and did not change the teaching behaviors.

Regarding the teaching-learning activities, most schools developed the lesson plans and followed-up the activities in the lesson plans. Teacher-centered and student-centered teaching methods were emphasized. Remedial teaching for the students who did not pass the learning objectives as well as the measurement and evaluation methods were organized. Problems were found that most teachers lacked knowledge and understanding in the teaching method of group processes; there were too many students in each class for using the method of group activities.

ภาควิชา.....บริหารการศึกษา.....

สาขาวิชา.....นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร.....

ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และให้กำลังใจตลอดเวลา รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เฌรยอด ประธานกรรมการ และอาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา กรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และ คณะครู ที่ให้ผู้วิจัยมีโอกาสทดลองใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระ องค์อุปถัมภ์ ที่กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

อนึ่ง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ผู้ให้กำเนิด ครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และคุณธรรมแก่ผู้วิจัย รวมทั้งอธิการเจ้าคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษา หาความรู้เพิ่มเติม เพื่อนสมาชิกนักรบในคณะ และทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจ งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ทิพย์วัลย์ ภาคสุวรรณ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	5
คำนิยามศัพท์ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย.....	6
2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร.....	7
องค์ประกอบของหลักสูตร.....	9
การนำหลักสูตรไปใช้.....	10
การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร.....	13
การบริหารหลักสูตร.....	19
การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร.....	21
บทบาทของบุคลากรในการใช้หลักสูตร.....	30
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).....	36
การจัดการศึกษาของโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
การสร้างเครื่องมือ.....	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอข้อมูล.....	51
ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของโรงเรียนในเครือภคินี คณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์.....	52
ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนแต่ละโรงเรียน ในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์.....	59
ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูลของโรงเรียนในเครือภคินี คณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ทั้ง 6 โรงเรียนในภาพรวม.....	129
ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ ทั้ง 6 โรงเรียนในภาพรวม.....	136
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	222
สรุปผลการวิจัย.....	223
อภิปรายผล.....	231
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	240
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	241
รายการอ้างอิง.....	242
ภาคผนวก.....	246
ประวัติผู้เขียน.....	263

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครูที่สอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ในชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3.....	47
2	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหาร โรงเรียนในเครือภคินี คณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ ทั้ง 6 โรงเรียนในภาพรวม.....	130
3	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ของ โรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ ทั้ง 6 โรงเรียนในภาพรวม.....	132
4	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของ โรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ ทั้ง 6 โรงเรียนในภาพรวม.....	134
5	ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมบุคลากร.....	139
6	ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมเอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร.....	153
7	ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อการสอน.....	160
8	ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับอาคารสถานที่.....	166
9	ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล.....	174
10	ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดแผนงานด้านวิชาการ.....	180
11	ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดครูเข้าสอน.....	184
12	ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดตารางสอน.....	188
13	ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศและติดตามผล.....	192
14	ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ.....	196
15	ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำกำหนดการสอน.....	199
16	ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอน.....	202
17	ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	205
18	ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสอนซ่อมเสริม.....	209
19	ตารางวิเคราะห์เนื้อหา ข้อมูลเกี่ยวกับการวัดผลและ ประเมินผลการเรียนการสอน.....	214